

Na czym polega deinstytucjonalizacja usług społecznych?

prowadzący: Przemysław Kozak

organizator:

FUNDACJA
IM. STEFANA BATOREGO

Masz
Głos

Przemysław Kozak

psycholog, trener, konsultant, absolwent The Institute of Leadership & Management. Zarządzał działalnością gospodarczą Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, pracował jako konsultant regionalny i doradca w projekcie „Spójna integracja regionalna ekonomii społecznej” Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych. Obecnie jest doradcą samorządów lokalnych w zakresie rozwoju usług społecznych.

O czym porozmawiamy?

- 1) Deinstytucjonalizacja i rozwój usług społecznych.
- 2) Lokalne Plany Rozwoju Usług Społecznych.
- 3) Włączanie PES/NGO w realizację usług społecznych.

1) Deinstytucjonalizacja i rozwój usług społecznych

Uporządkowanie pojęć

Deinstytucjonalizacja

To procesu rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (również profilaktycznych), które mają wyeliminować konieczność opieki instytucjonalnej (zakładowej).

„Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, w niniejszych wytycznych unika się używania terminu „deinstytucjonalizacja”, ponieważ jest on często rozumiany po prostu jako zamknięcie zakładów.

Zakład – cechy

- 1) Pensjonariusze są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni mieszkać razem;
- 2) pensjonariusze nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą;
- 3) wymagania organizacyjne mają zazwyczaj pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców.

„Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”

Argumenty

Institucje (zakłady) powstały pierwotnie, aby zapewnić pensjonariuszom opiekę, wyżywienie i schronienie, ale zgromadzone dowody wskazują, że nie pozwalają one świadczyć usług dostosowanych do potrzeb indywidualnych osób ani zapewnić odpowiedniego wsparcia niezbędnego do pełnej integracji.

„Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”

Usługi społeczne, zgodnie z najnowszymi badaniami naukowymi i wytycznymi UE w tym zakresie, powinny być organizowane w sposób, który zapewni najbardziej przyjazne i optymalne warunki realizacji potrzeb osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Stąd też przyjmuje się, że usługi społeczne w przyszłości powinny mieć charakter bardziej zdeinstytucjonalizowany, co oznacza rozwój usług środowiskowych w miejscu zamieszkania.

„Strategia Rozwoju Usług Społecznych. Polityka publiczna do roku 2030”

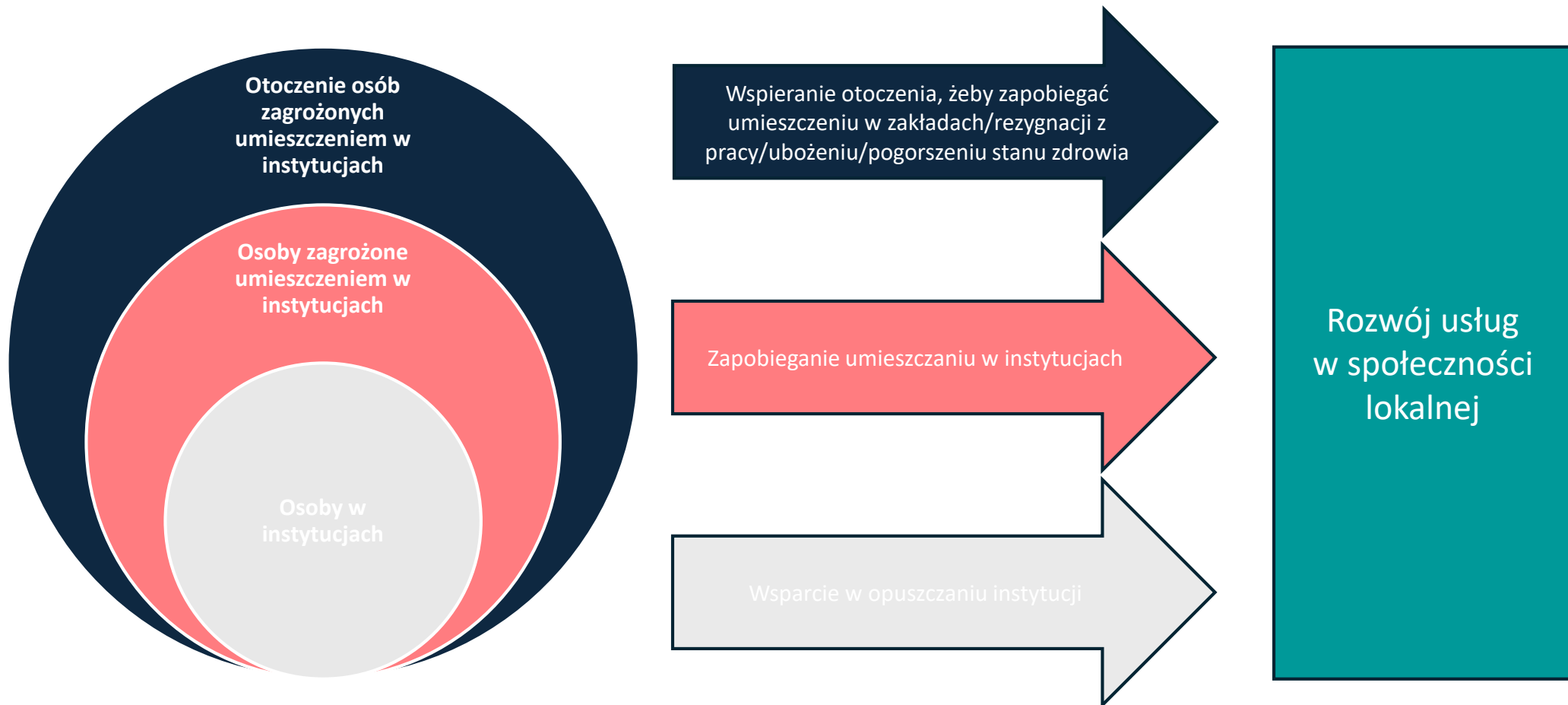
Rozwój usług – różne formy rozwoju

Rozwój usług opartych
o środowisko i rodzinę
(w tym zapobieganie umieszczeniu
w instytucjach)

Przeniesienie zasobów
zakładów/instytucji do świadczenia
nowych usług

Planowane zamknięcie zakładów

Do kogo rozwój usług?

Rozwój usług społecznych w Polsce

Strategia Rozwoju Usług Społecznych

Polityka publiczna do roku 2030

(z perspektywą do 2035 r.)

Przyjęta 7 czerwca 2022 r.

Wizja strategii:

Przygotowanie systemu realizacji usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności z uwagi na starszy wiek, niepełnosprawność, problemy z zakresu zdrowia psychicznego, bezdomność w taki sposób, aby mogły bezpiecznie i niezależnie funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania tak długo jak tego chcą, a dzieciom i młodzieży pozbawionej opieki rodzicielskiej zapewnienie opieki w warunkach rodzinnych *lub zbliżonych do rodzinnych*.

PES w Strategii Rozwoju Usług Społecznych

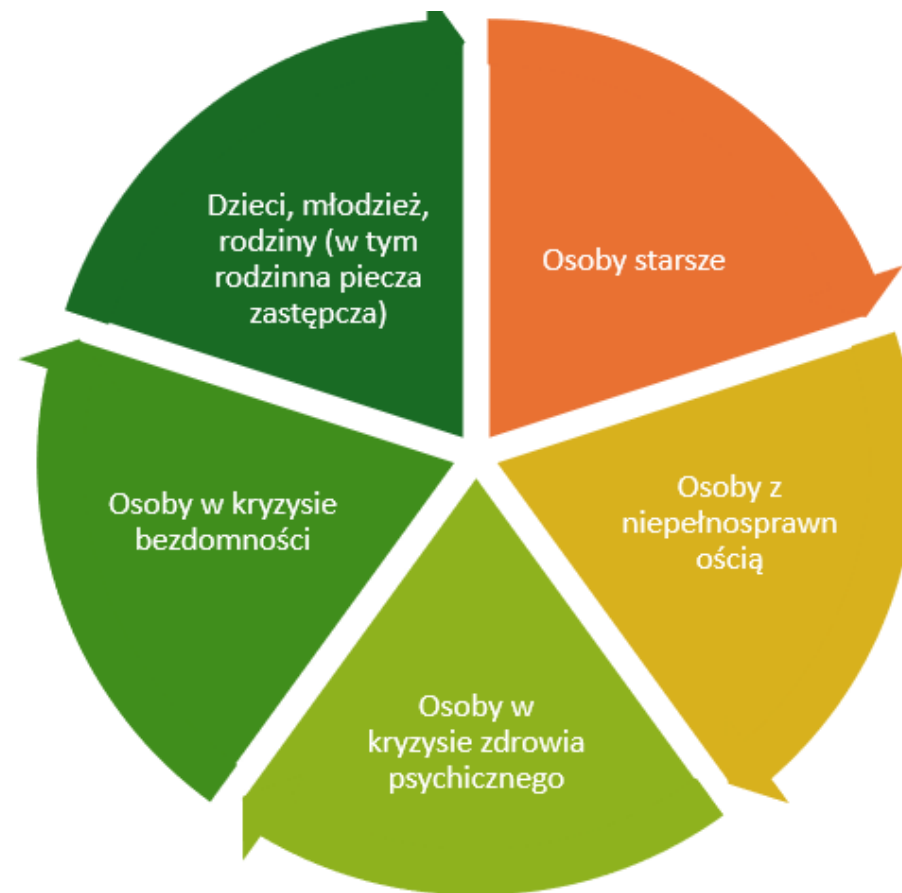
„Z uwagi na swój oddolny charakter i lokalne zakorzenienie **podmioty ekonomii społecznej** są, obok samorządów, **kluczowym elementem systemu zapewniającego szeroki dostęp do usług społecznych** świadczonych w sposób aktywizujący i angażujący społeczność lokalną. Taki stan rzeczy potwierdzają badania GUS.

Istotnym **wyzwaniem jest stworzenie warunków pozwalających na jeszcze silniejsze włączenie podmiotów ekonomii społecznej** w rynek usług społecznych. Pozwoli to na zaspokajanie potrzeb wspólnot lokalnych i ich mieszkańców przy jednoczesnym wzmocnieniu PES.”

„Strategia Rozwoju Usług Społecznych. Polityka publiczna do roku 2030”

Obszary rozwoju usług – grupy

Dla kogo rozwój usług społecznych?

2) Lokalne Plany Rozwoju Usług Społecznych (LPDI)

Narzędzie rozwoju usług na poziomie lokalnym

Zobowiązanie Polski

Umowa Partnerstwa – wskaźniki

Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2030 r.)
zwiększenie odsetka gmin, które realizują usługi opiekuńcze	89,34%	95%
zwiększenie odsetka gmin, w których uruchomiono specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	12,47%	70%
odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które opracowały i realizują lokalne lub regionalne plany deinstytucjonalizacji usług społecznych	0%	50%

Wytyczne dla planów

Jak pracować na LPDI?

Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych

Wytyczne przygotowano w ramach projektu: „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” realizowanego ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, Osi Priorytetowej II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w lokalnej społeczności, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

3) Włączanie w realizację usług społecznych

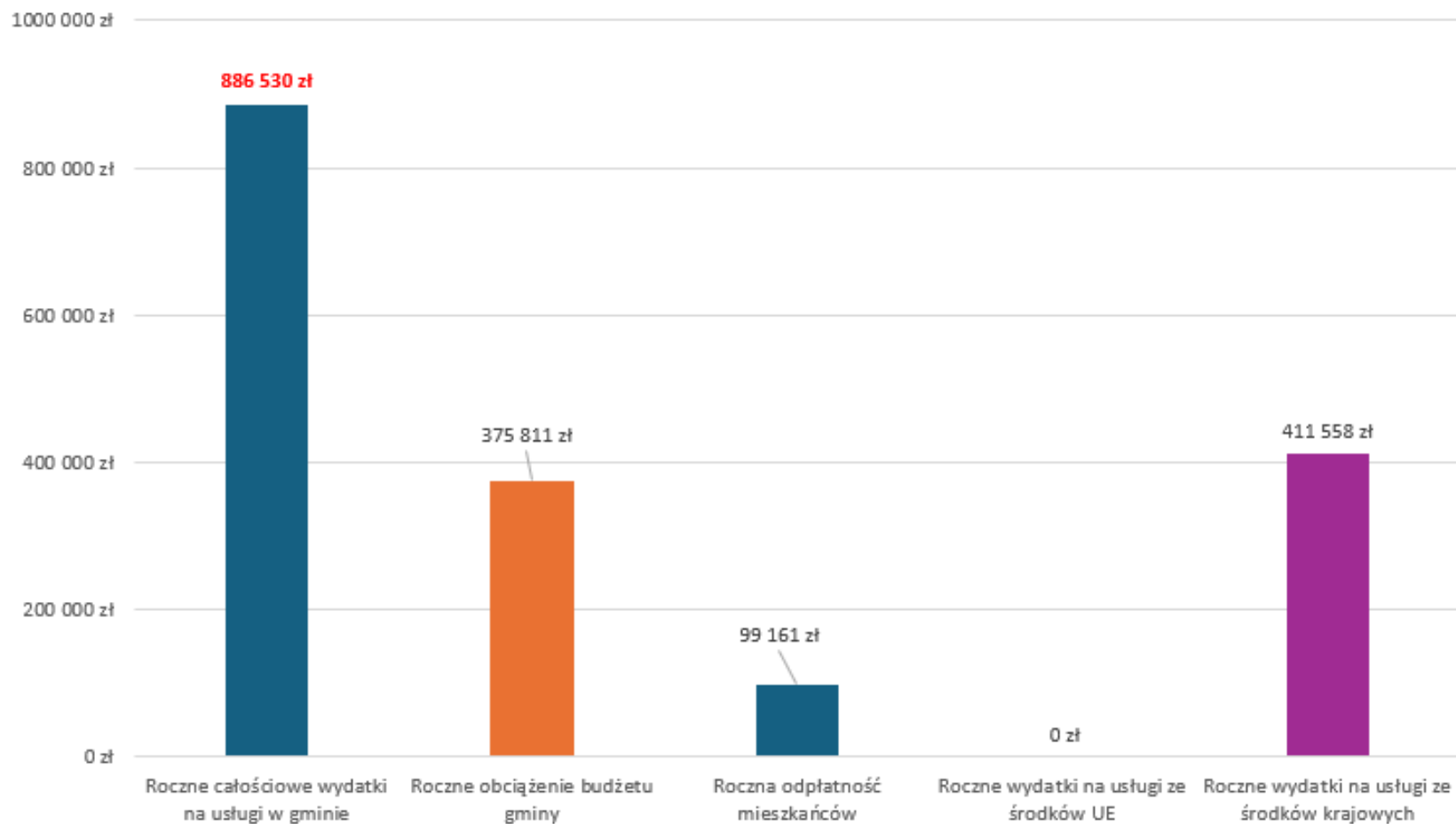
Kwestie praktyczne

Włączanie PES na przykładzie wybranej gminy

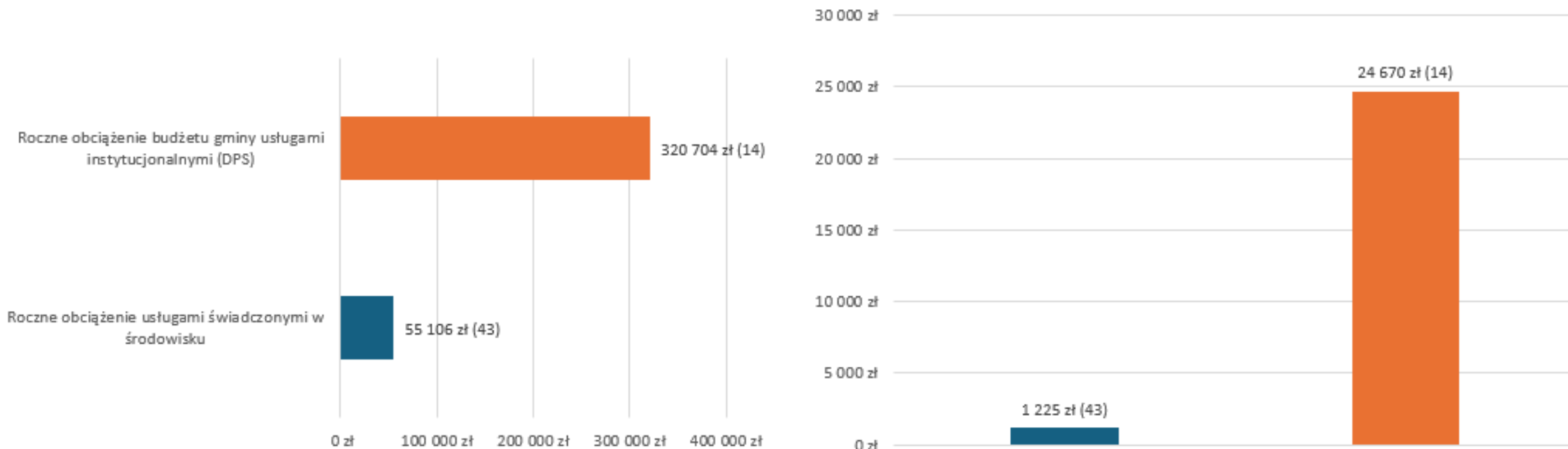
Gmina

- Gmina wiejska, ok. 10,5 tys. mieszkańców
- Sąsiaduje z dużym miastem, ponad 100 tys. mieszkańców
- Realizowane w 2023 r. usługi dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (57 osób)
 - Usługi opiekuńcze
 - Specjalistyczne usługi opiekuńcze
 - Asystent osoby z niepełnosprawnością
 - Usługi wytchnieniowe
 - „Opaski”
 - Usługi całodobowe – DPS

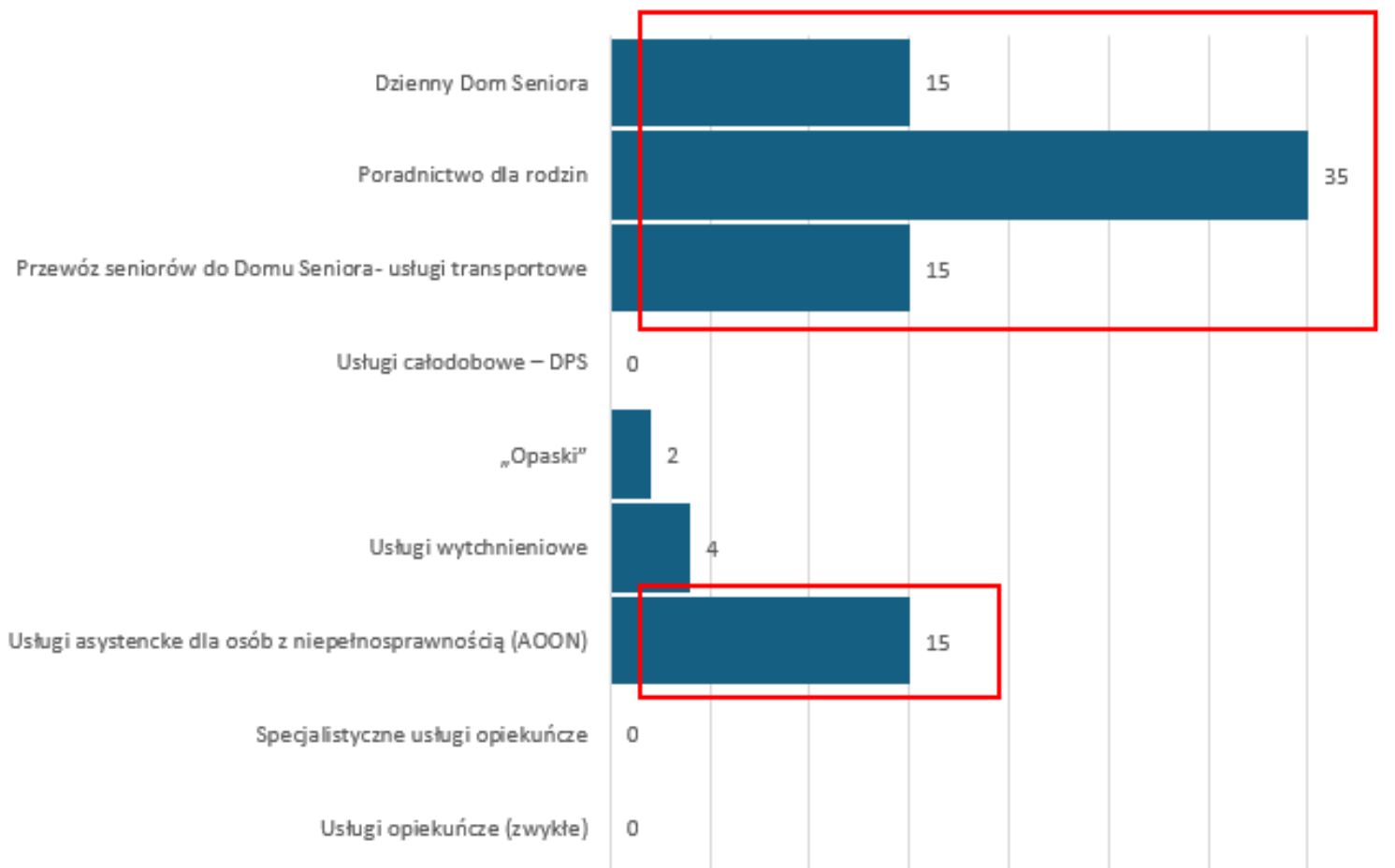
Roczne wydatki w gminie na usługi społeczne (2023)

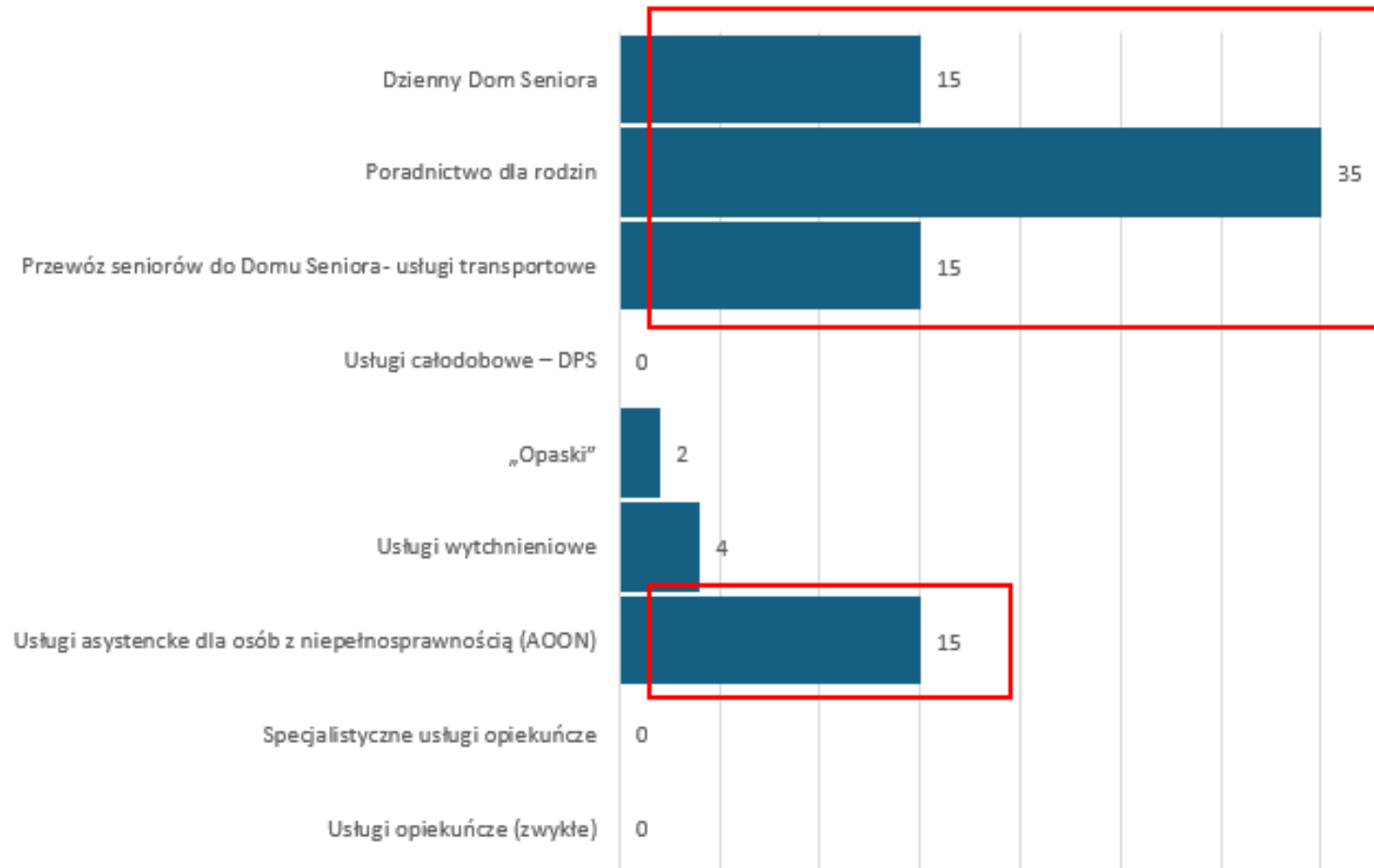
Porównanie wydatków gminy na usługi instytucjonalne (DPS) i w środowisku w 2023 i w przeliczeniu na osobę

Potrzeby w zakresie usług (na podstawie GOPS)

Potrzeby w zakresie usług (na podstawie GOPS)

1. **Przedsiębiorstwa społeczne** (spółdzielnie socjalne, fundacje, stowarzyszenia, sp. z o.o. non-profit)
2. **Podmioty reintegracyjne** (WTZ, ZAZ, KIS, CIS)
3. **Organizacje pozarządowe** (stowarzyszenia i fundacje)
4. **Koła gospodyń wiejskich** (KGW)
5. **Inne** (spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej, kościelne osoby prawne)

Możliwości i rola PES

1. Usługi dzienne dla osób starszych (DDS)
2. Usługi dla rodzin
3. Usługi asystenckie dla OzN
1. **Przedsiębiorstwa społeczne** (spółdzielnie socjalne, fundacje, stowarzyszenia, sp. z o.o. non-profit)
2. **Podmioty reintegracyjne** (WTZ, ZAZ, KIS, CIS)
3. **Organizacje pozarządowe** (stowarzyszenia i fundacje)
4. **Koła gospodyń wiejskich**
5. **Inne** (spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej, kościelne osoby prawne)

Ustawa o ekonomii społecznej

Pytania

- Jak skutecznie **edukować JST i PES** w zakresie rozwoju usług?
- Jak włączać **PES w diagnozę i opracowanie** Lokalnych Planów Rozwoju Usług oraz w ich **realizację**?
- Jakiej **pomocy i zachęt** potrzebują **PES**, aby stawać się dostawcami usług wysokiej jakości?

Dziękujemy!

www.maszglos.pl

<https://www.facebook.com/maszglos/>

**Masz
Głos**